

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Aleše Roztočila a soudců Mgr. Petry Weissové a JUDr. Jiřího Pally v právní věci žalobkyně: **A. V.**, proti žalovanému: **Ředitelství silnic a dálnic ČR**, se sídlem Na Pankráci 546/56, Praha 4, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, o kasační stížnosti žalobkyně proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 20. 2. 2018, č. j. 6 A 235/2017 - 23,

takto:

I. Návrh žalobkyně na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá.**

II. Kasační stížnost **se zamítá.**

III. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

I.

[1] Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) v záhlaví označeným usnesením zamítl návrhy žalobkyně na přiznání osvobození od soudních poplatků (výrok I.) a na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě (výrok II.).

II.

[2] Žalobkyně (dále jen „stěžovatelka“) nyní proti tomuto usnesení brojí kasační stížností. Navrhuje napadené usnesení v celém rozsahu zrušit a vrátit věc městskému soudu k dalšímu řízení.

[3] Součástí kasační stížnosti učinila stěžovatelka rovněž návrhy na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti.

III.

[4] Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedl, že se plně ztotožňuje se závěry uvedenými v napadeném usnesení. Navrhl proto kasační stížnost zamítnout.

IV.

[5] Nejvyšší správní soud na úvod poznamenává, že o návrhu stěžovatelky na osvobození od soudních poplatků nebylo nutno rozhodovat, neboť podáním kasační stížnosti proti procesnímu rozhodnutí krajského, resp. městského, soudu (s výjimkou procesního rozhodnutí, kterým se řízení o žalobě končí) nevzniká stěžovatelce poplatková povinnost (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 9. 6. 2015, č. j. 1 As 196/2014 - 19). Napadené usnesení, kterým městský soud zamítl návrhy stěžovatelky na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě, nepochybně takovým procesním rozhodnutím je.

[6] Z právě citovaného usnesení rozšířeného senátu současně plyne, že ač je povinné zastoupení stěžovatele bez příslušného právnického vzdělání advokátem obecně jednou ze základních podmínek řízení o kasační stížnosti, ustanovení § 105 odst. 2 s. ř. s. se neuplatní v případech, kdy kasační stížnost směřuje proti procesnímu rozhodnutí učiněnému v řízení o žalobě, jež slouží toliko k zajištění podmínek řízení nebo jeho řádného průběhu. Takovým typem rozhodnutí je i nyní napadené usnesení, jak již výše uvedeno. V daném případě tak ani podmínka povinného zastoupení stěžovatelky advokátem nemusí být splněna.

[7] Nejvyšší správní soud i tak vážil, zda je přes právě uvedené ustanovení zástupce v nynějším řízení o kasační stížnosti nezbytně třeba k ochraně práv stěžovatelky. Dospěl přitom k závěru, že tomu tak není. Nedostatek zastoupení nebrání stěžovatelce v přístupu k soudu a předmětem řízení o kasační stížnosti je právně nikoliv složitá otázka týkající se osvobození od soudních poplatků a zastoupení stěžovatelky v řízení před městským soudem. Nejvyšší správní soud tudíž stěžovatelce zástupce pro řízení o kasační stížnosti neustanovil.

[8] Nejvyšší správní soud následně posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, zkoumaje přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[9] Kasační stížnost není důvodná.

[10] Předmětem řízení je posouzení otázky, zda městský soud postupoval v souladu se zákonem, když stěžovatelce napadeným usnesením nepřiznal osvobození od soudních poplatků a neustanovil zástupce.

[11] Ze soudního spisu se podává, že stěžovatelka požádala o osvobození od soudních poplatků a o ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Městský soud jí v návaznosti na to zaslal k vyplnění „Prohlášení o osobních, majetkových a výdělkových poměrech“ (dále jen „prohlášení“). Na základě informací, které stěžovatelka o svých poměrech sdělila, městský soud v usnesení ze dne 22. 1. 2018, č. j. 6 A 235/2017 – 15, dospěl k závěru, že popsané majetkové poměry (především úspory ve výši přibližně 50.000 Kč) umožňují stěžovatelce soudní poplatek ve výši 2.000 Kč zaplatit. Jelikož stěžovatelka nesplňovala

předpoklady pro osvobození od soudních poplatků, městský soud tímto usnesením nevyhověl ani jejímu návrhu na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě. Městský soud následně vyzval stěžovatelku k zaplacení soudního poplatku. Stěžovatelka však opětovně učinila návrhy na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce podáním ze dne 14. 2. 2018. Uvedla, že v návaznosti na usnesení městského soudu, kterým nebylo vyhověno jejím návrhům na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce, začala zjišťovat přesnou výši svých dluhů, což způsobilo, že někteří věřitelé se začali domáhat jejich, byť jen částečného, splacení. Stěžovatelka jim vyhověla a z jejích úspor zbyla pouze částka 1.540,93 Kč; z toho důvodu není schopna soudní poplatek za podání žaloby zaplatit.

[12] Městský soud stěžovatelce nepřisvědčil a nevyhověl opětovným návrhům na osvobození od soudních poplatků a ustanovení zástupce. V napadeném usnesení vyslovil, že: *„[ú]daje uváděné žalobkyní o jejích majetkových poměrech jsou neúplné, neboť žalobkyně neuvedla ani rámcově výši dlužné částky a důvod vzniku dluhu, neoznačila věřitele (...)“* a dále také, že *„[i] kdyby bylo pravdivé tvrzení žalobkyně, že úspory převyšující 50.000 Kč, které měla ještě v lednu letošního roku, vynaložila na úhradu svých dluhů (žalobkyně své tvrzení nijak nedoložila), nemůže soud tuto skutečnost vyhodnotit jako takovou změnu poměrů na straně žalobkyně, která by odůvodnila osvobození od soudních poplatků. Z podání žalobkyně je totiž patrné, že své závazky před tím, než soud rozhodl o neosvobození od soudních poplatků, zcela vědomě dlouhodobě nehradila. Pokud se náhle bez podstatných důvodů rozhodla upřednostnit placení těchto závazků před úhradou soudního poplatku, jde tato skutečnost k její tíži. V této době přitom žalobkyně již vedla soudní řízení, byla seznámena s rozhodnutím soudu o neosvobození od soudních poplatků a mohla a měla tedy předpokládat, že v řízení jí vzniknou náklady. Soud podotýká, že okolnosti, které vypovídají o poměrech účastníka, hodnotí celkově s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu. V daném případě soud hodnotil nejen zda poměry žalobkyně (nedostatek disponibilních peněžních prostředků) dovolují zaplatit soudní poplatek, ale též z jaké příčiny tomu tak již není.“*

[13] Nejvyšší správní soud se s těmito závěry plně ztotožňuje.

[14] K tomu, aby mohl být účastník řízení osvobozen od soudních poplatků je podle § 36 odst. 3 s. ř. s. povinen tvrdit a také doložit, že nemá dostatečné prostředky. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře již vyslovil, že *„[p]ovinnost doložit nedostatek prostředků je jednoznačně na účastníkovi řízení, který se domáhá osvobození od soudních poplatků (§ 36 odst. 3 s. ř. s.). Pokud účastník tuto povinnost nesplní, soud výdělkové a majetkové možnosti sám z úřední povinnosti nezjišťuje.“* (viz usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2005, č. j. 7 Azs 343/2004 - 50). V rozsudku ze dne 19. 7. 2012, č. j. 3 As 59/2012 - 7, také uvedl, že *„[j]e [...] na účastníkovi, aby v žádosti o osvobození od soudních poplatků uvedl, v čem nezpůsobilost uhradit soudní poplatek spočívá, přičemž musí být vždy posuzovány tyto poměry dle aktuálního stavu a komplexněji celkové výdělkové a majetkové poměry žadatele.“*

[15] Nejvyšší správní soud se ve své judikatuře věnoval i otázce nevěrohodnosti a neúplnosti údajů uváděných žadatelem o osvobození od soudních poplatků. V rozsudku ze dne 26. 8. 2009, č. j. 1 As 39/2009 - 88, dospěl k závěru, že *„[n]evěrohodnost či neúplnost tvrzení stěžovatele ohledně existence předpokladů pro osvobození od soudních poplatků vylučuje, aby bylo žádosti vyhověno.“*

[16] Stěžovatelka povinnosti řádně (tj. zejména úplně a konkrétně) tvrdit a prokázat, že nemá dostatečné finanční prostředky v právě posuzované věci nedostála. Ke změně ve svých majetkových poměrech pouze uvedla, že od počátku roku 2018, kdy na svém bankovním účtu disponovala částkou 50.000 Kč, uhradila část dluhů svým věřitelům, přičemž v současné době na svém bankovním účtu nemá peněžní prostředky ani na úhradu soudního poplatku za podání žaloby. Svá tvrzení stěžovatelka nadto nikterak nedoložila. Neprokázala změnu peněžních prostředků na svém bankovním účtu, existenci dluhů (včetně důvodu jejich vzniku a označení věřitelů), ani skutečnost, že některé z těchto dluhů byly v poslední době uhrazeny. Obecné tvrzení o existenci dluhů a jejich částečném splnění nepostačuje v nyní posuzované věci ke spolehlivému prokázání skutečnosti, že se stěžovatelka nyní nachází v nepříznivé finanční situaci a je jí tudíž možné přiznat dobrodiní v podobě osvobození od soudních poplatků za žalobu.

[17] Nejvyšší správní soud přisvědčuje městskému soudu, že tvrzený nedostatek disponibilních peněžních prostředků na bankovním účtu stěžovatelky i s ohledem na příčinu této skutečnosti (tj. upřednostnění náhlé úhrady dlouhodobě nehrazených dluhů před zaplacením soudního poplatku v probíhajícím soudním řízení) nemůže vyhodnotit jako takovou změnu poměrů na straně stěžovatelky, která by odůvodnila osvobození od soudních poplatků. Ztotožnil se proto s jeho závěrem o zamítnutí stěžovatelčina návrhu na osvobození od soudních poplatků.

[18] Základním předpokladem k tomu, aby soud vyhověl návrhu na ustanovení zástupce podle § 35 odst. 9 věta první s. ř. s., je, aby účastník řízení splňoval předpoklady pro osvobození od soudních poplatků; ten však, jak vyplývá z výše uvedeného, v posuzované věci naplněn nebyl. Městský soud tudíž rozhodl správně i o návrhu stěžovatelky na ustanovení zástupce.

[19] Nejvyšší správní soud tedy uzavírá, že městský soud nepochybil, nevyhověl-li stěžovatelčiným návrhům na osvobození od soudních poplatků a na ustanovení zástupce pro řízení o žalobě.

V.

[20] Pro uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

[21] O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti Nejvyšší správní soud rozhodl podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 téhož zákona. Stěžovatelka nebyla v řízení o kasační stížnosti úspěšná, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně 25. dubna 2018

pokračování

Mgr. Aleš Roztočil
předseda senátu